

Številka: Up-124/16-32

Datum: 2. 11. 2017

ODKLONILNO LOČENO MNENJE SODNIKA DDR. KLEMNA JAKLIČA K SKLEPU ŠT. Up-124/16 Z DNE 18. 9. 2017

V skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo ustavno zajamčena domneva nedolžnosti (človekova pravica iz 27. člena Ustave) pomeni, da (1) oseba velja za nedolžno, dokler se ji ne dokaže krivda, (2) da mora krivdo dokazovati tožilec in ne svoje nedolžnosti obdolžena oseba (dokazno breme), ter (3), kar je najpomembneje, da mora sodišče v dvomu, ko krivda ni nesporno dokazana onkraj razumnega dvoma, obdolženo osebo oprostiti (*in dubio pro reo*).¹

Iz očitnih razlogov ima ta temeljni pomen oziroma ustavno zajamčena vsebina človekove pravice iz 27. člena še posebej pomembno vlogo v primerih t. i. indičnih sodb, to je sodb, ki so bile izrečene kljub neobstoju neposrednih (npr. materialnih) dokazov in namesto na takšnih temeljijo zgolj na posrednih dokazih oziroma indicij. V primeru pred nami pritožnik zatrjuje, da gre za tak primer. Da sodba ne temelji na nobenem materialnem dokazu za to, da naj bi izvršil kaznivo dejanje, DNK bris naj bi bil negativen, mladoletna oškodovanka (kot edina potencialna neposredna priča) naj ne bi bila zaslišana kot priča, potrjeno naj bi bilo tudi, da obsojeni nima nagnjenj, ki mu jih sodba prek posrednih dokazov vseeno očita, ipd. Ker edina morebitna neposredna priča domnevnega dogodka v resnici ni bila zaslišana (glede na vsebino pravice iz 27. člena Ustave je dokazovanje izključno breme tožilstva), materialnih dokazov pa tudi ni, pritožnikovo stališče, da gre za sodbo zgolj na podlagi indicev, ni nerazumno in bi o njem po moji oceni Ustavno sodišče moralo presojati. V nasprotnem primeru bi v konkretnem primeru lahko celo samo kršilo ustavno zajamčeno vsebino človekove pravice iz 27. člena Ustave, za varstvo katere je sicer izrecno poklicano.

Prav tako bi po moji oceni Ustavno sodišče po presoji tega "predhodnega" vprašanja (v kolikor bi se stališče o indični sodbi potrdilo), moralo ugrizniti v kisló jabolko in presojati tudi nadaljnje vprašanje – v katerih kontekstih in do katere mere indične sodbe še zadostijo oziroma več ne zadostijo temeljni ustavni vsebini iz 27. člena Ustave. Glede na to, da gre za samo jedrno vsebino temeljne človekove pravice in ne navadne zakonske

¹ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-6/93 z dne 1. 4. 1994, Ur. l. RS, št. 23/94 in OdlUS III, 33.

določbe, ne razumem, zakaj se Ustavno sodišče, kot poslednji in najbolj poklicani razlagalec vsebine človekovih/ustavnih pravic, za to (bodisi takšno ali drugačno razlago človekove pravice iz 27. člena Ustave) v vseh teh letih še ni odločilo. Odgovora na to vprašanje ob obravnavi zadeve na senatu prav tako nisem dobil. Da pa Ustavno sodišče tega pomembnega pravnega vprašanja do danes še ni odprlo oziroma skušalo razrešiti, vem iz spremljanja pretekle prakse istega sodišča. V zadevi Up-373/14², ko je pritožnik na podoben način zatrjeval kršitev iz 27. člena Ustave in jo povezoval z indično sodbo (le da tam na področju korupcijskih kaznivih dejanj), je Ustavno sodišče na primer razložilo, da se je

"sicer že nemalokrat srečalo z indičnimi sodbami, vendar v nobenem primeru doslej še ni bilo izostreno vprašanje, ki ga postavlja pritožnik. Zato Ustavno sodišče doslej ni oblikovalo ustavnopravnih standardov, na podlagi katerih bi bilo mogoče presojati utemeljenost zatrjevane kršitve [...] Če bi Ustavno sodišče sprejelo izhodiščno stališče, da je indična sodba sicer lahko dopustna, pa bi se takoj zastavila nadaljnja vprašanja o tem, kako daleč je posamezna sodba lahko indična, kaj mora biti v takem primeru zajeto v opisu kaznivega dejanja, kako daleč morajo biti konkretizirana dejstva, na obstoj katerih sodišče logično sklepa iz dokazanih drugih dejstev,³ potem ko izključi vse mogoče drugačne logične sklepe. Zastavila bi se torej prav tista vprašanja, ki jih v obliki očitkov o kršitvi prvega odstavka 28. člena in posledično 29. člena Ustave zastavlja pritožnik. Vse to mora biti predmet resne in poglobljene ustavnopravne presoje, da bi se oblikovali jasni odgovori in vzpostavili jasni ustavnopravni standardi glede spoštovanja teh človekovih pravic."⁴

Ker gre v konkretnem primeru indične sodbe za hudo kaznivo dejanje, ki tudi vključuje hudo sankcijo, je še toliko manj razumljivo, zakaj Ustavno sodišče ob tovrstnih primerih vendar ne ugrizne v jabolko in prične z razjasnjevanjem teh težkih, imanentno ustavnopravnih vprašanj, za katera celo samo pravi, da morajo biti predmet resne in poglobljene ustavnosodne presoje. Le kdo pa naj bi jo opravil, če ne ravno Ustavno sodišče? Le na podlagi takšne presoje – in ne prek izogibanja le-tej – bo sodišče sčasoma lahko napravilo korak naprej pri razjasnjevanju še ne izdelanega ustavnopravnega standarda v tovrstnih primerih, o katerem abstraktno govori, medtem ko gredo usode konkretnih pritožnikov (in s tem prav mogoče njihove človekove pravice) zelo konkretno mimo. Ali so (bile) s tem (do sedaj) v resnici prezrte človekove pravice, ne bomo mogli vedeti vse dokler Ustavno sodišče v omenjeno jabolko razlage imanentno

² Z dne 11. 6. 2014, Ur. l. RS, št. 47/14

³ [21] št. Up-265/01 z dne 26. 10. 2001 (Uradni list RS, št. 88/01, in OdlUS X, 228).

⁴ (Up-373/14 z dne 11. 6. 2014, tč. 22)

ustavnega standarda v indičnih primerih ne bo ugriznilo. Da tega, k čemur je po svoji vlogi ravno poklicano, ne stori, pa – kot obrazloženo – nima pravega izgovora.

DDr. Klemen Jaklič
Sodnik